

Сисоєва Інна Миколаївна,

*доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування Вінницького
навчально-наукового інституту економіки Тернопільського національного
економічного університету,
кандидат економічних наук, доцент*

Балазюк Оксана Юріївна,

*доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування Вінницького
навчально-наукового інституту економіки Тернопільського національного
економічного університету,
кандидат економічних наук, доцент*

СУТНІСТЬ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Поступові зміни політичного й економічного курсу України в контексті інтеграції до міжнародного економічного простору повинні супроводжуватися докорінною перебудовою управлінських функцій держави, особливо у сфері державного фінансового контролю. Виходячи з пріоритету державної політики України щодо вступу до Європейського Союзу, одним із важливих аспектів у цьому процесі є адаптація системи фінансового контролю до європейських вимог та дотримання положень Лімської декларації керівних принципів з контролю. Модернізація системи державних фінансів, що відбувається на підставі Стратегії розвитку системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки та Концепції реформування місцевих бюджетів потребує зміни напрямів здійснення фінансового контролю.

Окремі практичні аспекти організації і функціонування фінансового контролю у своїх працях розглядали такі науковці: В.В. Гулько, Л.В. Гуцаленко, В.А. Дерій, О.І. Жадан, І. М. Нестругіна та інші. Проте серед науковців немає спільної думки щодо вихідних понять фінансового контролю та його основних механізмів.

Порівняно з іншими поняттями, зокрема «система державного фінансового контролю», поняття механізму державного фінансового контролю науковці та практики вживають не так часто. Вбачаємо за доцільне з'ясувати суть дефініції «механізм», а потім зробити висновок про доцільність приєднання слова «механізм» до поняття державного фінансового контролю (Табл. 1.)

Слід зазначити, що у своїх дослідженнях автори не часто визначають чітко формулювання визначень даного поняття. Тому поодинокі з них заслуговують на увагу, як от: організаційно-правовий механізм державного фінансового контролю на регіональному рівні – це сукупність організаційних і нормативно-правових елементів, за допомогою яких здійснюється

сприяння урядові в забезпеченні досягнення мети соціально-економічного розвитку держави, використання ресурсів держави в найбільш економічний, ефективний, результативний, законний та прозорий спосіб, виявлення фінансових порушень і вжиття заходів впливу на винних осіб, який пропонує Нестругіна І.М.[4].

Таблиця 1

Визначення поняття механізму державного контролю

№ з/п	Автори	Видання	Механізм здійснення державного контролю
1.	Мочерний С. В., Ларіна Я. С., Устенко О. А., Юрій С. І. [1]	Економічний енциклопедичний словник Львів: Світ, 2005. – 616 с.	Термін «механізм» розтлумачено як: систему ланок, пристрій, спосіб, які визначають порядок певного виду діяльності; систему прямих і опосередкованих взаємозв'язків між економічними явищами і процесами, передусім між їх протилежними сторонами, а також між підсистемами і елементами, які виникають у різних типах економічних систем і між ними
2.	Борисов А. Б.[2]	Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М.: Книжный мир, 1999. – 895 с.	Розкрито суть поняття «фінансовий механізм», за результатами дослідження якого визначено, що під механізмом необхідно розуміти сукупність інструментів, важелів, форм і способів регулювання процесів відповідного характеру
3.	Жадан О. І.[5]	Механізм фінансового контролю ефективності використання державних коштів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з державного управління– Донецьк, 2008. – 25 с.	Реалізація контрольної функції держави та організації зворотного зв'язку органами державного управління для прийняття своєчасних управлінських рішень щодо підвищення ефективності використання державних коштів
4.	Гулько В. В.[3]	Удосконалення механізму державного фінансового контролю в Україні / В. В. Гулько // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 12 (114). – С. 181–185.	Для вдосконалення механізму державного фінансового контролю слід розробити стратегію розвитку державного фінансового контролю, яка має враховувати найкращий досвід країн ЄС, а також передбачати реальні кроки щодо реалізації інтеграційних прагнень нашої країни

5.	Нестругіна І. М. [4]	Організаційно-правові засади функціонування механізму державного фінансового контролю [Електронний ресурс] / І. М. Нестругіна. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpdduu/du/2011_194/n.htm .	Організаційно-правовий механізм державного фінансового контролю на регіональному рівні – це сукупність організаційних і нормативно-правових елементів, за допомогою яких здійснюється сприяння урядові в забезпеченні досягнення мети соціально-економічного розвитку держави, використання ресурсів держави в найбільш економний, ефективний, результативний, законний та прозорий спосіб
6	Баранова Д.А.	Функції та види механізмів державного фінансового контролю. Економіка та держава. Випуск 35, 2014. С.146-149	Державний фінансовий контроль країни функціонує як єдиний механізм і має наступні складові елементи, у складі Рахункової палати України, ДКРС, ДКУ, а також здійснюється на рівні міністерств і інших центральних органів виконавчої влади.

Таким чином можна зробити висновок, що на функціонування механізму державного фінансового контролю значно впливають найменші трансформації, які відбуваються в сфері контрольної діяльності. В результаті такі перетворення призводять до змін у складі механізму державного фінансового контролю, тобто до нього можуть включатися нові складники та виходити ті з них, які втратили свою важливість. Водночас з проходженням таких змін у складі механізму державного фінансового контролю має по-новому формулюватися його суть.

Література:

1. Мочерний С. В., Ларіна Я. С., Устенко О. А., Юрій С. І. Економічний енциклопедичний словник., У 2 т., т. 1. Львів: Світ, 2005. 616 с.
2. Борисов А. Б. Большой экономический словарь. М.: Книжный мир, 1999. 895 с.
3. Гулько В. В. Удосконалення механізму державного фінансового контролю в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 12 (114). С. 181–185.
4. Нестругіна І. М. Організаційно-правові засади функціонування механізму державного фінансового контролю. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpdduu/du/2011_194/n.htm.
5. Жадан О. І. Механізм фінансового контролю ефективності використання державних коштів: автореф. дис. ... канд. наук з держ. Управління.: 25.00.02. Донецьк, 2008. 25 с.
6. Дрозд І. К., Шевчук В. О. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. К.: ТОВ «Імекс-ЛТД», 2007. 304 с

7. Гуцаленко Л. В., Дерій В. А., Коцупатрий М. М. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2009. 424 с.

Сікорський Макарій Миколайович,

*аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету*

Філіппова Вікторія Дмитрівна,

*доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету,
кандидат економічних наук, доцент*

МЕХАНІЗМИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Нестабільні економічні умови, низький рівень бюджетної забезпеченості та неефективна система управління місцевими фінансами часто призводять до формування фінансово неспроможних територіальних громад. Необхідність вирішення питань, що виникають в процесі децентралізації і трансформації бюджетної системи місцевого самоврядування, вимагає постійного перегляду та аналізу іноземного досвіду задля пошуку найбільш раціональних ідей, підходів, методів фінансової стабілізації місцевого самоврядування та вивчення можливостей їх застосування у вітчизняній практиці.

Аналіз зарубіжної практики дозволяє говорити про два основні механізми фінансової стабілізації місцевого самоврядування. Перший полягає в здійсненні комплексу превентивних заходів з управління фінансовою неспроможністю, спрямованих на вдосконалення фінансових основ місцевого самоврядування. Другий передбачає введення спеціальних режимів функціонування бюджету та застосування процедур врегулювання простроченої заборгованості муніципалітету для відновлення його платоспроможності.

Слід звернути увагу, що заходи фінансової стабілізації місцевого самоврядування, що провадяться органами державної влади та місцевого самоврядування спрямовані, головним чином, на створення стимулюючих механізмів, які забезпечують розвиток власного дохідного потенціалу територій. При цьому дохідна частина місцевих бюджетів більшості країн формується за рахунок двох груп надходжень: перша група – це власні доходи, що включають місцеві податки і збори, штрафи, відсотки від загальнодержавних податків, доходи від управління майном та іншої економічної діяльності, добровільні пожертвування тощо (в деяких країнах також